

Försvarspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till det nuvarande försvarspolitiska inriktningsbeslutet, pågående utredningar och Försvarsberedningens pågående arbete inför kommande försvarspolitiska inriktningsbeslut.

I betänkandet behandlar utskottet motioner från allmänna motionstiden. Motionsförslagen rör bl.a. försvarspolitisk inriktning, försvarets förmåga, internationella samarbeten samt materieförsörjning och försvarsindustri-frågor.

I betänkandet finns 13 reservationer (M, SD, C, V, KD).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	8
Försvarspolitisk inriktning.....	8
Försvarets förmåga	11
Nordiskt samarbete.....	16
Försvarssamarbete med Finland	19
Internationella samarbeten.....	20
Försvarslogistik	23
Materieförsörjning och försvarsindustrifrågor	27
Reservationer	32
1. Försvarspolitisk inriktning, punkt 1 (SD).....	32
2. Försvarspolitisk inriktning, punkt 1 (C)	32
3. Försvarets förmåga, punkt 2 (M, C, KD).....	33
4. Försvarets förmåga, punkt 2 (SD)	34
5. Nordiskt samarbete, punkt 3 (SD)	34
6. Nordiskt samarbete, punkt 3 (C).....	35
7. Nordiskt samarbete om totalförsvaret, punkt 4 (M, C, KD)	36
8. Internationella samarbeten, punkt 6 (SD)	36
9. Internationella samarbeten, punkt 6 (C)	37
10. Internationella samarbeten, punkt 6 (V)	38
11. Försvarslogistik, punkt 7 (M, C, KD).....	38
12. Försvarslogistik, punkt 7 (SD).....	39
13. Materieförsörjning och försvarsindustrifrågor, punkt 8 (SD).....	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	41
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Försvarspolitisk inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:163 av Jeff Ahl (SD) yrkande 3,

2017/18:3765 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1 och 4,

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 12 och

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

2. Försvarets förmåga

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 53,

2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3037 av Allan Widman m.fl. (L),

2017/18:3221 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10,

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 22 och 48,

2017/18:3434 av Jesper Skalberg Karlsson (M) och

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 3 (M, C, KD)

Reservation 4 (SD)

3. Nordiskt samarbete

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 25,

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 och

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

4. Nordiskt samarbete om totalförsvaret

Riksdagen avslår motion

2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 10.

Reservation 7 (M, C, KD)

5. Försvarssamarbete med Finland

Riksdagen avslår motion

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 50.

6. Internationella samarbeten

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 15,
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 29 och
2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

7. Försvarslogistik

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 27 och

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 43.

Reservation 11 (M, C, KD)

Reservation 12 (SD)

8. Materieförsörjning och försvarsindustrifrågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 14,

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 17, 26, 30 och
31,

2017/18:2673 av Johan Büser och Anna Johansson (båda S),

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8 samt

2017/18:3826 av Stig Henriksson och Amineh Kakabaveh (båda V)
yrkandena 2 och 3.

Reservation 13 (SD)

Stockholm den 6 februari 2018

På försvarsutskottets vägnar

Åsa Lindestam

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Beatrice Ask (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Lars Püss (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 18 motioner (36 yrkanden) från allmänna motionstiden 2017/18. Motionerna behandlar frågor om bl.a. försvarspolitisk inriktning, försvarets förmåga, internationella samarbeten samt materielförsörjning och försvarslogistik.

Bakgrund

I slutet av 1990-talet beslutade regeringen att den parlamentariskt sammansatta försvarsberedningen skulle svara för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor redovisa sin syn på dessa. Den 15 maj 2014 presenterade Försvarsberedningen den försvarspolitiska rapporten Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid. Den 9 januari 2017 beslutade chefen för Försvarsdepartementet om nya anvisningar för Försvarsberedningens arbete. Den 20 december 2017 presenterades delrapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025. Försvarsberedningens slutrapport ska redovisas senast den 14 maj 2019 och ligga till grund för en ny inriktningsproposition.

Till grund för försvarets nuvarande inriktning och Försvarsmaktens nuvarande organisation ligger riksdagens beslut den 16 juni 2015 Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251). Därmed fastställdes, i enlighet med regeringens förslag, målen för det militära och det civila försvaret samt inriktningen för krigsförband i Försvarsmaktsorganisation 2016. Utskottet anförde i betänkandet Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (bet. 2014/15:FöU11) att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Utskottet delade även regeringens bedömning när det gäller principerna för materielförsörjningen och att stridsflygsförmågan och undervattensförmågan är tydliga exempel på förmågor av väsentligt säkerhetsintresse för Sverige. Utskottet såg därtill positivt på regeringens aviseringar av utredningar inom materielförsörjningen och logistikområdet.

Utskottet lämnade över avsnitt 4 Säkerhetspolitiken från regeringens proposition till ett sammansatt utrikes- och försvarskommitté (bet. 2014/15:UFöU5). Utskottet anförde att den svenska solidaritetsförklaringen

som riksdagen antog 2009 (prop. 2008/09:140, yttr. 2008/09:UU4y, bet. 2008/09:F6U10) har en bred omfattning och att den inkluderar olika former av katastrofer och olika former av angrepp, dvs. inte enbart militärt väpnade angrepp. Därtill anförde utskottet att i den nordiska solidaritetsförklaringen från 2011 lyfts cyberattacker, terrorism och katastrofer orsakade av människor särskilt fram. I betänkandet framhöll det sammansatta utskottet att det liksom regeringen anser att hot mot freden och vår säkerhet bäst avvärs i gemenskap och i samverkan med andra länder. Sveriges säkerhets- och försvarspolitiska samarbeten kompletterar varandra och stärker säkerheten i vår del av världen. Regeringen och riksdagen har därför verkat för att Sveriges säkerhet byggs solidariskt med andra. Utskottet välkomnade regeringens aviseringar av utredningar på området. Därtill ansåg utskottet liksom regeringen att Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser, civila och militära, inom ramen för FN, EU, Nato och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Sammantaget instämde utskottet i regeringens bedömning och ställningstaganden i fråga om säkerhetspolitiken.

Regeringen har efter försvarsriktningsbeslutet tillsatt ett flertal utredningar; bl.a. gav regeringen den 12 november 2015 en särskild utredare i uppdrag att analysera förutsättningarna för försvarssamarbeten enligt regeringsformen (dir. 2015:111). I september 2016 överlämnade utredaren betänkandet Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64) till regeringen. Utredaren konstaterar bl.a. att regeringsformen inte innehåller några bestämmelser som specifikt tar sikte på om det finns förutsättningar för ett fördjupat internationellt försvarssamarbete som sådant. Regeringsformen bedöms inte lägga några hinder i vägen för försvarssamarbeten så länge de konstitutionella regler som har relevans för frågan iakttas vid beslutsfattandet. Utredaren menar att regleringen i regeringsformen kräver att frågor om kompetensfördelningen mellan riksdagen och regeringen vid ingåendet av internationella avtal, om behovet av överlåtelse av beslutanderätt och om författningsstöd m.m. övervägs och iakttas i varje enskilt fall. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Vidare beslutade regeringen den 20 augusti 2015 att tillsätta en statlig offentlig utredning om Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten (dir. 2015:88). Betänkandet Säkerhet i ny tid (SOU 2016:57) överlämnades till regeringen den 31 augusti 2016. I betänkandet konstateras bl.a. att det politiska intresset för nordiskt samarbete har ökat de senaste åren. Utredaren gör bedömningen att de nordiska ländernas geografiska förutsättningar och intresseinriktningar är likartade men inte identiska. Trots vissa begränsningar menar utredaren att det finns en potential i det nordiska militära samarbetet. Dess sammantagna effekt för Sverige, liksom för de övriga nordiska länderna, förblir dock komplementär enligt utredarens bedömning. Det är enligt utredaren därför centralt att dess vardagliga utformning skapar mervärde och är fullt kompatibel med Sveriges engagemang i andra bi- och multilaterala forum.

Regeringen beslutade den 25 juni 2015 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2015:71) med uppdrag att göra en översyn av materiel- och logistikförsörjningen till Försvarmakten för att möjliggöra för regeringen att, med tillgängliga resurser, utforma och organisera denna med hänsyn till Försvarmaktens justerade mål i enlighet med 2015 års försvarspolitiska inriktningsproposition. Utredningen överlämnades till försvarsministern den 15 december 2016. Utredningen föreslog bl.a. att Försvarmakten ska ansvara för att driftstyra och vidmakthålla myndighetens materiel och att verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder inom Försvarets materielverk förs över till Försvarmakten. Vidare föreslog utredningen en ny finansiell styrmodell där de finansiella flödena renodlas. Försvarets materielverk tilldelas dispositionsrätten till investeringsanslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar och får samtidigt ett eget förvaltningsanslag.

Utskottets överväganden

Försvarspolitisk inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om inriktningen av försvarets förmåga och svensk militär förmågebredd. Även ett motionsyrkande om att sammankalla försvarsberedningen avslås.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (C).

Motionerna

I motion 2017/18:163 av Jeff Ahl (SD) yrkande 3 anförs att svensk militär förmågebredd under inga omständigheter bör få tas bort eller minskas som en följd av rationalisering vid ett försvarsförbund mellan Sverige och någon annan stat. Sverige ska bibehålla sin utrikes- och säkerhetspolitiska flexibilitet. Motionären föreslår ett defensivt försvarsförbund med Finland som enbart ska föreskriva att vi är beredda att fullt ut stödja varandra med alla till buds stående medel, såväl militära som civila, vid en aggression som riktas mot något av våra länder. Försvarsförbundet ska i så liten utsträckning som möjligt begränsa Sverige och Finlands suveräna möjlighet att agera i andra utrikes- och säkerhetspolitiska frågor som inte är kopplade till vår region. Upprustningen av den egna totalförsvarsförmågan är enligt motionären viktigast, och Sverige ska heller inte inskränka den militära förmågebredden vid ett eventuellt försvarsförbund med Finland.

I motion 2017/18:3765 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 1 anförs att den svenska försvarsförmågan ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar. Hela Sverige ska kunna försvaras i alla de klimat- och väderförhållanden som finns i vårt land. Totalförsvarets fortsatta utveckling är viktig för försörjningstryggheten av Sverige. Fortsatta steg för att stärka den svenska försvarsförmågan är enligt motionärerna anslutning till Nato, höjda försvarsanslag och fortsatt utveckling av totalförsvaret. I yrkande 4 anförs att man bör utreda behovet av ytterligare regementsbildningar på platser som är strategiskt viktiga för totalförsvaret.

I motion 2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 12 anförs att regeringen skyndsamt bör sammankalla Försvarsberedningen. Situationen i Östersjöregionen har enligt motionärerna eskalerat och därför bör arbetet med att ta fram en ny inriktning mot ett starkare försvar skyndsamt påbörjas med målet att försvarsutgifterna på sikt ska uppgå till 2 procent av BNP.

I motion 2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4 anförs att försvarsförmågan måste förstärkas. Läget i Östersjön är instabilt. Sveriges försvars- och säkerhetspolitik har inte tillräckligt tydligt anpassats till detta.

Försvarsöverenskommelsen från 2015 är enligt motionärerna inte längre tillräcklig. Omvärldsläget är nu så dåligt att en tydlig förstärkning är nödvändig. Därför föreslår motionärerna inrättandet av en cyberskyddsmyndighet, förstärkningar av brigaderna, förstärkning av Försvarsmaktens logistik, förbättrad civil beredskap, återskapandet av en civil ledningsorganisation och förstärkning av möjligheterna till kvalificerade övningar. För att möta nya hot behöver nya konstellationer för samverkan analyseras.

Bakgrund och tidigare beslut

I slutet av 1990-talet beslutade regeringen att den parlamentariskt sammansatta försvarsberedningen ska fortsätta att svara för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor redovisa sin syn på dessa. Den 12 juli 2012 fattade regeringen beslut om anvisningar till Försvarsberedningen. Beredningen anvisades att analysera viktigare förändringar i den internationella utvecklingen såväl globalt som i relevanta regioner. Försvarsberedningen skulle redovisa sin bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen och sammanhängande konsekvenser för svensk försvars- och säkerhetspolitik (Fö2012/1384/FÖBER). Försvarsberedningen lämnade den 1 juni 2013 rapporten Vägval i en globaliserad värld (Ds 2013:33) till regeringen. Regeringen fattade därefter beslut om anvisningar för beredningens fortsatta arbete (Fö2013/1390/SSP). Beredningen skulle analysera det svenska försvaret och lämna förslag för perioden efter 2015 med utgångspunkt i rapporten Vägval i en globaliserad värld. Den 15 maj 2014 lämnade beredningen rapporten Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid (Ds 2014:20).

Med utgångspunkt i bl.a. Försvarsberedningens rapporter lämnade regeringen i propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109) förslag på en ny inriktning för krigsförband i Försvarsmaktens organisation fr.o.m. 2016. Regeringen anförde i propositionen att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. I propositionen anges att Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna står bakom den politiska överenskommelsen om försvarets inriktning 2016 t.o.m. 2020.

Riksdagen beslutade den 16 juni 2015 om försvarets inriktning och fastställde då målen för det militära och det civila försvaret samt inriktningen för krigsförband i Försvarsmaktsorganisation 2016, i enlighet med regeringens förslag.

I försvarsutskottets betänkande 2016/17:F6U3 framhöll utskottet återigen att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att den samlade förmågan i totalförsvaret säkerställs. Utskottet framhöll att försvarsekonomin har stärkts och att medel successivt kommer att tillföras verksamheten under perioden fram t.o.m. 2020.

Enligt utskottet innebär försvarsinriktningen en viktig ambitionshöjning för det svenska försvaret. Utskottet betonade därför vikten av att utpekade åtgärder genomförs och att de även följs upp. Frågor om eventuella förändringar av ambitionsnivån eller prioriteringar i säkerhets- och försvarspolitikerna skulle enligt utskottet lämpligen hanteras av nästa försvarsberedning när den sammankallas.

Den 9 januari 2017 beslutade försvarsministern om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete. Den 20 december överlämnades en delrapport om inriktningen av totalförsvaret benämnd Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025. Försvarsberedningen konstaterar i rapporten att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i vårt närområde. Totalförsvaret ska därför utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige inklusive krigshandlingar på svenskt territorium.

Försvarsberedningen föreslår att målet för totalförsvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige mot väpnade angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Försvarsberedningen lämnar i rapporten förslag som innebär att totalförsvaret får en förbättrad förmåga och uthållighet att hantera ett väpnat angrepp och krig på svenskt territorium samt situationer med s.k. gråzonsproblematik. Förmågan att motstå allvarliga störningar i samhällets funktionalitet under tre månader samt krig under en del av denna tid ska vara utgångspunkten för planeringen och grunden för totalförsvarets samlade förmåga. Förslagen innebär bl.a. tydligare ansvars- och ledningsförhållanden, etablerandet av ett befolkningsskydd, förstärkningsresurser för räddningstjänsten och polisen, en förbättrad förmåga inom sjukvården att hantera större skadeutfall, förbättrad informations- och cybersäkerhet samt en ökad beredskap inom livsmedels- och energiförsörjningen. Förslagen bedöms stärka den fredstida krisberedskapen. Förslagen medför att den nuvarande försvarspolitiska inriktningen, som gör gällande att det civila försvaret ska bygga på krisberedskapen, kompletteras med åtgärder för de specifika krav som ett krig ställer. Det civila försvarets förmåga kommer att utgöras av både samhällets grundläggande förmåga att hantera fredstida kriser samt samhällets planering och förberedelser för krig.

Utskottets ställningstagande

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 t.o.m. 2020 är att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att den samlade förmågan i totalförsvaret säkerställs. Försvarsekonomin har stärkts, och medel kommer successivt att tillföras verksamheten under perioden fram t.o.m. 2020.

Utskottet anser att försvarsinriktningen innebär en viktig ambitionshöjning för det svenska försvaret. Utskottet vill därför återigen betona vikten av att utpekade åtgärder genomförs och att de även följs upp. Frågor om eventuella förändringar av ambitionsnivån i förmågan eller prioriteringar i säkerhets- och försvarspolitiken hanteras enligt utskottet lämpligen i arbetet med en ny försvarspolitisk inriktning. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:163 yrkande 3, 2017/18:3765 yrkandena 1 och 4 samt 2017/18:3829 yrkande 4.

Utskottet konstaterar att försvarsminister Peter Hultqvist den 9 januari 2017 beslutade om nya anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta rapport. Av anvisningarna framgår att beredningen ska lämna sin slutrapport i maj 2019. Försvarsberedningen enades den 1 februari 2017 om att lämna en delrapport om inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025. Delrapporten överlämnades till försvarsministern den 20 december 2017. Utskottet noterar att försvarsministern har regeringens bemyndigande att lämna anvisningar för Försvarsberedningens arbete. Utskottet anser att ordningen där försvarsministern sammankallar och fattar beslut om närmare anvisningar till Försvarsberedningen fungerar väl. Utskottet finner därför inte någon anledning för utskottet att definiera eller specificera beredningens uppdrag i större utsträckning än vad som sker idag. Utskottet avstyrker därmed motion 2017/18:3827 yrkande 12.

Försvarets förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om försvarets förmåga.
Jämför reservation 3 (M, C, KD) och 4 (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 48 anförs att Försvarsmaktens förmåga att hålla lufterum och sjövägar öppna för handelstrafik bör vara prioriterad. Sverige är ett exportberoende land som i hög grad är beroende av att kunna hålla handelsvägarna öppna, men det är även en central del för den svenska försörjningstryggheten. Samma förslag finns i motion 2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M) yrkande 1.

I motion 2017/18:3037 av Allan Widman m.fl. (L) anförs att riksdagen tillkännager för regeringen att det fortfarande är en högt prioriterad fråga hur

ett svenskt bidrag till ett försvar mot ballistiska robotar ska anordnas. Den parlamentariskt tillsatta utredningen Luftförsvarsutredningen 2040 (SOU 2014:88) angav i sitt slutbetänkande att Sverige hade ett behov av försvar mot ballistiska robotar. Enligt motionärerna har utredningen inte remissbehandlats, och det har inte framkommit hur regeringen avser att omhänderta utredningens förslag.

I motion 2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 53 anförs att polisens IED-förmåga (improvised explosive devices) bör avvecklas och att ansvaret bör läggas på Försvarsmakten. Försvarsmakten utbildar Polismyndighetens bombtekniker. Behovet av bombtekniker i Sverige har enligt motionärerna ökat kraftigt. Försvarsmakten har under decennier byggt upp en spetskompetens inom området. Ammunitions- och minröjning är förmågor som är ständigt efterfrågade såväl nationellt som internationellt. Motionärerna anser därför att Försvarsmaktens förmåga bör byggas upp till samma nivå som fanns innan det senaste försvarsbeslutet för att säkerställa såväl polisens som Försvarsmaktens behov av ammunitions- och minröjningskapacitet.

I motion 2017/18:3221 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 anförs motionärerna att kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan specialförbanden och polisens nationella insatsstyrka bör utvecklas ytterligare och utformas så att detta fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Specialförband kan användas för en lång rad varierande uppgifter och kan agera autonomt bakom fiendens linjer. Användandet av specialförband har enligt motionärerna ökat på senare år och därmed även behovet av att kunna möta det asymmetriska hot de utgör. Förmågan att möta asymmetriska hot kan antingen vara en militär eller en polisiär uppgift beroende på de faktiska omständigheterna. Enligt motionärerna är det därför en viktig förmågehöjande faktor att det sker ett intimt kompetens- och erfarenhetsutbyte mellan specialförbanden och den nationella insatsstyrkan också i samband med skarpa insatser trots att polisens och Försvarsmaktens uppgifter är tydligt avgränsade.

I motion 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 22 anförs att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur polisen och Försvarsmakten kan fördjupa sin samverkan vid terrorattentat. Samverkan mellan Försvarsmakten och polisen måste bli bättre. Det finns i dag positiva exempel på samverkan där polisen använder Försvarsmaktens helikopterresurser. Enligt motionärerna skulle ytterligare åtgärder kunna frigöra resurser som polisen kan använda för sin kärnverksamhet.

I motion 2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M) yrkande 2 anförs att riksdagen ställer sig bakom betydelsen av Sveriges enda luftvärnsregemente, Lv 6. Sveriges närområde har de senaste åren blivit mer osäkert och oförutsägbart. Huvuduppgiften för luftvärnet utförs i luftrummet i samverkan med flygvapnet och arméns regementen. Enligt motionärerna är förmågan nödvändig för att säkerställa bibehållna samhällsfunktioner för totalförsvaret vid ett skymningsläge.

I motion 2017/18:3434 av Jesper Skalberg Karlsson (M) anfördes att riksdagen ställer sig bakom förslaget att utveckla och stärka det samlade militära försvaret på Gotland med fokus på att utveckla en fullt mekaniserad bataljon. Riksdagen och regeringen pekade genom försvarsbeslutet 2015 särskilt på Gotland som en strategiskt viktig region att ha militär närvaro på. Det är tydligt att ön har stor betydelse även för andra. De politiskt fattade besluten har enligt motionären inte pekat ut den långsiktiga riktningen för Gotlands betydelse. Det militära skjutfältet och den nya militära infrastrukturen, bl.a. bostäder och vattentillgång, är byggda för nuvarande närvaro. Motionären anser det därför viktigt att tidigt slå fast att när Sverige vill höja förmågan på Gotland kommer mer än nuvarande infrastruktur att krävas. Riksdagen bör därför slå fast att man långsiktigt vill utveckla och stärka det militära försvaret på Gotland.

I motion 2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8 anfördes att försvarets operativa förmåga behöver stärkas. Enligt motionärerna saknar stora delar av landet militär närvaro och kommer att göra så under lång tid framöver, och chefers förmåga att leda förband är kraftigt urholkad. I och med försvarsbeslutet 2015 kommer Sverige i fredstid att kunna hantera incidenter och hävda Sveriges territoriella integritet, men mer behöver göras. För att snabbt höja den operativa förmågan föreslår motionärerna bl.a. förbättringsåtgärder vad gäller logistikorganisationen, förmågan att ta emot militärt stöd inklusive basering, utvecklad övningsverksamhet samt beredskapskontroller och beredskapsövningar.

Bakgrund och tidigare behandling

Regeringen bedömde i den försvarspolitiska inriktningspropositionen att Försvarsmakten bör bidra till målen för vår säkerhet och målet för det militära försvaret genom att enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer lösa följande uppgifter:

- upprätthålla tillgänglighet i fred samt beredskap för intagande av höjd beredskap för att kunna förebygga och hantera konflikter och krig, skydda Sveriges handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning och, om det krävs, försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp
- främja vår säkerhet genom deltagande i operationer på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta
- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Utskottet godkände regeringens förslag om att de krav på Försvarsmaktens operativa förmåga som riksdagen tidigare beslutat om skulle upphöra att gälla. Samtidigt ställde sig utskottet bakom vad regeringen anförde i propositionen

om Försvarsmaktens operativa förmåga. Utskottet delade regeringens bedömning att det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Utskottet lade även stor vikt vid väl avvägda prioriteringar som tar hänsyn till den samlade operativa effekten och förmågan att möta ett väpnat angrepp. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden om förändrad ambitionsnivå för Försvarsmakten. Vidare delade utskottet regeringens bedömning att planeringen för det civila försvaret bör återupptas och genomföras med utgångspunkt i en helhetssyn där hotskalan omfattar såväl fredstida krissituationer som höjd beredskap. Riksdagen biföll regeringens förslag till mål för det civila försvaret. Utskottet instämde i vad regeringen anförde om det civila försvaret och menade att förmågan att samutnyttja militära och civila resurser bör öka. Mot bakgrund av att regeringen aviserat en återupptagen planering av det civila försvaret ville utskottet inte föregripa detta arbete utan avstyrkte samtliga motionsyrkanden om det civila försvaret och dess mål.

Den 1 april 2016 fastställde Försvarsmakten sin militärstrategiska doktrin (FM2016-7616:1). Doktrinen bestämmer inriktningen för hur militära maktmedel ska användas för att uppnå de säkerhetspolitiska målsättningar som regeringen och riksdagen beslutar. I doktrinen står bl.a. att vid väpnat angrepp (krig) ska Försvarsmakten sträva efter balans mellan offensivt och defensivt agerande för att säkerställa tillräcklig uthållighet. I doktrinen framhålls att striden även ska kunna föras enskilt under lång tid för att bibehålla handlingsfrihet och kunna övergå till gemensamma operationer tillsammans med andra stater och organisationer.

I försvarsutskottets betänkande 2016/17:F6U3 konstateras att utskottet beredde frågor om Försvarsmaktens operativa förmåga i samband med behandlingen av propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109). Utskottet ställde sig bakom det som regeringen anförde om att Försvarsmaktens operativa förmåga bör utgå från målen för det militära försvaret samt krav på tillgänglighet i fredstid och beredskap för intagande av höjd beredskap. Utskottet betonade även vikten av väl avvägda prioriteringar som tar hänsyn till den samlade operativa värderingen och förmågan att möta ett väpnat angrepp. Utskottet såg inga skäl till att komplettera eller förändra prioriteringarna i den nu gällande försvarspolitiska inriktningen.

I budgetpropositionen för 2018 gör regeringen bedömningen att beredskapen för nationella operationer har upprätthållits (prop. 2017/18:1 utg. omr. 6). Skyddet av den territoriella integriteten har upprätthållits genom att fartyg och flyg funnits tillgängliga med incidentberedskapsuppgifter. Incidentberedskapen har anpassats efter den tidvis höga militära aktiviteten i närområdet. I budgetpropositionen anger regeringen även att Försvarsmakten kunde erbjuda stöd till civil verksamhet under 2016. Huvuddelen av stödet var till Polismyndigheten och omfattade bl.a. ammunitionsröjningsinsatser, dykning, hundekipage och transporter. På regeringens uppdrag har

Försvarsmakten upprätthållit beredskap för stöd till polisen med medeltung helikopter. Insatser har gjorts vid flera tillfällen och inkluderar anpassningar av beredskap i ordinarie grupperingar, tillfällig basering på annan plats samt transporter. Överenskommelsen mellan Försvarsmakten och Polismyndigheten som trädde i kraft den 1 januari 2016 har nu verkställts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet beredde frågor om Försvarsmaktens operativa förmåga i samband med behandlingen av propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020 (prop. 2014/15:109). Utskottet ställde sig bakom det som regeringen anförde om att Försvarsmaktens operativa förmåga bör utgå från målen för det militära försvaret samt krav på tillgänglighet i fredstid och beredskap för intagande av höjd beredskap. Utskottet betonade även vikten av väl avvägda prioriteringar som tar hänsyn till den samlade operativa värderingen och förmågan att möta ett väpnat angrepp. Utskottet ser i nuläget inga skäl till att komplettera eller förändra prioriteringarna i den nu gällande försvarspolitiska inriktningen. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:2709 yrkande 2 och 2017/18:3434.

I utskottets betänkande 2017/18:FöU1 bemyndigas regeringen att besluta att anskaffa ett nytt medelhålligt luftvärnssystem. Riksdagen tillkännagav även vad utskottet anförde om att anskaffningen behöver förankras i riksdagen. Utvecklingen i omvärlden har visat på behovet av ett nytt luftvärnsrobotsystem med medellång räckvidd. Ett av kraven på ett nytt system är förmågan att bekämpa ballistiska robotar. Eftersom motionärens intention därmed kan anses ha tillmötesgått avstyrker utskottet motion 2017/18:3037.

När det gäller Försvarsmaktens förmåga att hålla luftrum och sjövägar öppna för handelstrafik konstaterar utskottet att det redan i dag ingår i myndighetens uppgift att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet, och därför avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3222 yrkande 48 och 2017/18:2709 yrkande 1.

Utskottet kan konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2018 redovisat en omfattande övningsverksamhet som bidrar till att vidareutveckla det militära försvaret. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2017/18:3827 yrkande 8 som berör Försvarsmaktens operativa förmåga.

I utskottets budgetbetänkande för 2018 anfördes att riksdagen i samband med sitt beslut om den försvarspolitiska inriktningen för Sveriges försvar under perioden 2016–2020 framhöll det som positivt att en av Försvarsmaktens fyra uppgifter även i fortsättningen är att bistå det övriga samhället vid allvarliga olyckor och fredstida kriser. Som utskottet tidigare gett uttryck för är uppgiften viktig, men den ska inte bli dimensionerande för Försvarsmakten. Undantag har gjorts för stödet till polisen med helikoptertransporter, men utskottet gjorde bedömningen att man i nuläget inte

ska lägga till fler undantag och utöka ändamålet för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap ytterligare.

Utskottet konstaterar att det finns områden där det går att utveckla Försvarsmaktens möjlighet att bistå det övriga samhället och på så sätt merutnyttja viktiga samhällsresurser. Utskottet konstaterar samtidigt att Försvarsberedningen arbetar med en ny försvarspolitisk rapport som underlag till en ny försvarspolitisk inriktning. Försvarsmaktens stöd till samhället är en fråga som kommer att diskuteras i samband med detta. Utskottet vill inte förekomma Försvarsberedningens pågående arbete och avstyrker därför motionerna 2017/18:2017 yrkande 53, 2017/18:3221 yrkande 10 och 2017/18:3222 yrkande 22.

Nordiskt samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Sveriges försvarssamarbete med de nordiska länderna.

Jämför reservation 5 (SD), 6 (C) och 7 (M, C, KD).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28 anförs att det nordiska försvarssamarbetet bör utvecklas på ett sätt som möjliggör gemensam försvarsplanering. Motionärerna vill stärka det nordiska perspektivet i försvars- och säkerhetspolitiken, men de nordiska ländernas olika säkerhetspolitiska lösningar betyder att det finns begränsningar i hur djupt det samarbetet kan utvecklas. Enligt motionärerna är det först när alla nordiska länder är medlemmar i Nato som den fulla potentialen i ett nordiskt försvarssamarbete förverkligas och gemensam försvarsplanering kan bedrivas.

I motion 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 anförs att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas. Möjligheter finns att fördjupa försvarssamarbetet med övriga nordiska länder inom ramen för Nordefco. Ett fördjupat försvarssamarbete kan enligt motionärerna ses som ett naturligt fortsatt steg eftersom Sverige gemensamt med övriga nordiska länder etablerade en solidaritetsförklaring 2011.

I motion 2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 10 anför motionärerna att det bör utvecklas ett nordiskt samarbete kring totalförsvaret. Försvarssamarbetet mellan länderna har utvecklats och fördjupats. Enligt motionärerna är det nu viktigt att ytterligare stärka samarbetet genom att även samarbeta om det civila försvaret och därför bör regeringen få i uppdrag att göra en översyn över svenska och nordiska resurser som kan samutnyttjas och vilka områden som ska prioriteras.

I motion 2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 18 och 19 anförs att Sverige bör sträva efter en nära försvarssamverkan i fred med alla

nordiska länder och sträva efter att samordna de olika nordiska samarbetsavtalen i en struktur. Det nordiska försvarssamarbetet bör formaliseras för att kunna fördjupas ytterligare. I yrkande 25 anförs att Sverige endast bör ingå avtal om gemensamt ägande av försvarsmateriel med de nordiska länderna. Hur den gemensamma materielen ska disponeras vid höjd beredskap och i krig ska bestämmas i förväg.

Bakgrund och tidigare behandling

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet betonade i betänkande 2014/15:UFöU5 att syftet med det nordiska försvarssamarbetet är att stärka parternas nationella försvar, undersöka gemensamma synergieffekter och finna effektiva gemensamma lösningar. Utskottet konstaterade att det nordiska försvarspolitiska samarbetet har intensifierats sedan upprättandet av Nordic Defence Cooperation (Nordefco) 2009. Nordefco är en struktur för samarbetet och omfattar politisk inriktning, förmågeutveckling, personalfrågor, utbildning och övning. Sedan Nordefco etablerades har en positiv utveckling skett på flera områden, som t.ex. samarbeten om internationella operationer, logistik, utbildning, förmågeutveckling och övningsverksamhet. Utskottet såg liksom regeringen stora möjligheter till ett än mer fördjupat nordiskt försvarssamarbete, med den principiella begränsningen att samarbetet inte bör innebära ömsesidiga försvarsförpliktelser.

I den försvarspolitiska propositionen framförde regeringen att den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde stärker behovet av ett fördjupat nordiskt samarbete och att ett närmare samarbete såväl i Norden som med de baltiska staterna bidrar till fredlig utveckling och långsiktigt höjer tröskeln för militära incidenter och konflikter. Regeringen bedömde att Nordefco har stärkt den försvars- och säkerhetspolitiska dialogen och ökat informationsutbytet.

I betänkande 2013/14:FöU7 behandlade utskottet frågan om nordiskt samarbete och avtalsstruktur. Utskottet framhöll vikten av att underlätta och avbyråkratisera samverkansprojekt på nordisk basis inom försvars- och säkerhetsområdet. Utskottet bedömde därför att en översyn av lagar och regler borde göras som sedan kunde skapa än bättre förutsättningar för de fortsatta strävandena att fördjupa det nordiska samarbetet.

Regeringen har efter försvarsbeslutet utrett vissa frågor som har bäring på det nordiska samarbetet. I betänkandet Säkerhet i ny tid (SOU 2016:57) konstaterar utredaren bl.a. att det politiska intresset för nordiskt samarbete har ökat de senaste åren. Utredaren gör bedömningen att de nordiska ländernas geografiska förutsättningar och intresseinriktningar är likartade men inte identiska. Trots vissa begränsningar menar utredaren att det finns en potential i det nordiska militära samarbetet. Dess sammantagna effekt för Sverige, liksom för de övriga nordiska länderna, förblir dock komplementär enligt utredarens bedömning. Det är enligt utredaren därför centralt att samarbetets vardagliga utformning skapar mervärde och är fullt kompatibel med Sveriges

engagemang i andra bi- och multilaterala forum. Regeringen har även låtit en särskild utredare analysera förutsättningarna för försvarssamarbeten enligt regeringsformen. Utredaren konstaterar i betänkandet Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64) att regeringsformen inte innehåller några bestämmelser som specifikt tar sikte på om det finns förutsättningar för ett fördjupat internationellt försvarssamarbete som sådant. Regeringsformen bedöms inte lägga några hinder i vägen för försvarssamarbeten så länge de konstitutionella regler som har relevans för frågan iakttas vid beslutsfattandet.

I budgetpropositionen för 2018 betonar regeringen det fortsatta behovet av ett nära försvarssamarbete och säkerhetspolitisk dialog mellan de nordiska länderna inom Nordefco (prop. 2017/18:1 utg. omr. 6). Under 2018 avser regeringen att fortsätta att prioritera det pågående arbetet med införandet av engemensam luftlägesbild, etablerande av en kvalificerad flygövning, förenklad tillståndshantering av alternativbaser för flyg samt förberedelser inför det svenska ordförandeskapet i Nordefco 2019. Genomförandet av försvarssamarbetet med Danmark ska fortsätta i linje med samförståndsavtalet. Likaså avser regeringen att stärka det försvarspolitiska samarbetet med Norge bl.a. när det gäller totalförsvar, krishantering, övning, utbildning och försvarsmateriel. Slutligen ska Sverige fortsätta att bidra till det nordisk-baltiska kapacitetsbyggandestödet Nordic Baltic Capacity Building Initiative (NBAP).

Försvarsberedningen skriver i sin rapport Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) att det finns goda förutsättningar för ett närmare samarbete i Norden, med de baltiska länderna samt med andra länder i vårt närområde i frågor som rör utveckling av civilt försvar. Sverige bör bredda och fördjupa redan befintligt bi- och multilateralt erfarenhetsutbyte när det gäller civilt försvar till att innefatta operativ planering och förberedelser för förhållanden bortom fred. Försvarsberedningen konstaterar att det finns behov av och möjlighet att utveckla det bilaterala samarbetet i synnerhet med Finland och Norge. Man förordar även att förutsättningar för trilateralt samarbete mellan Sverige, Finland och Norge undersöks närmare eftersom ett sådant samarbete bedöms förstärka alla tre ländernas beredskap och är naturligt ur ett geografiskt perspektiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning om det nordiska samarbetets betydelse. Utskottet konstaterar att samarbetet inom Nordefco har utvecklats positivt på flera områden, t.ex. samarbeten om internationella operationer, logistik, utbildning, förmågeutveckling och övningsverksamhet. Utskottet ser positivt på att samarbetet inom Nordefco är konkret. Utskottet har tidigare även framfört vikten av att avbyråkratisera samverkansprojekten inom det nordiska försvars- och säkerhetsområdet och därför efterfrågat en översyn av

lagar och regler med syftet att underlätta ett fördjupat samarbete. Utskottet noterar att regeringen mottagit betänkandena Säkerhet i ny tid (SOU 2016:57) och Förutsättningar enligt regeringsformen för fördjupat försvarssamarbete (SOU 2016:64) och att dessa nu bereds inom Regeringskansliet. Utskottet välkomnar detta. Utskottet delar regeringens bedömning att det nordiska samarbetet bidragit till Försvarsmaktens operativa förmåga och till att höja tröskeln för incidenter, kriser och konflikter i närområdet. Utskottet delar även Försvarsberedningens bedömningar om förutsättningarna för ett närmare samarbete i Norden. Med vad som anförts ovan och i väntan på en ny försvarspolitisk inriktning ser utskottet inte att det för tillfället finns skäl att vidta ytterligare åtgärder. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Försvarssamarbete med Finland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om det svensk-finska marina samarbetet.

Motionen

I motion 2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 50 anför motionärerna att man bör erbjuda det fördjupade svensk-finska marina samarbetet som en resurs i Natos sjöövervakning i Östersjöområdet. Den sjöstyrka som håller på att byggas upp ska kunna genomföra sjöövervakningsoperationer och sjöfartsskydd. Motionärerna anser att styrkan även bör kunna samverka med Natostyrkor för att stärka säkerheten och stabiliteten i Östersjön.

Bakgrund och tidigare behandling

I betänkande 2014/15:UFöU5 instämde det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet i regeringens bedömning att ytterligare fördjupat bilateralt samarbete med Finland är av särskild vikt och har blivit än viktigare mot bakgrund av händelseutvecklingen i vårt närområde. Samarbetet, som ytterst syftar till att upprätthålla säkerheten i Östersjöområdet, ska vara en möjlighet till gemensamt agerande men inte innebära några utfästelser. Utskottet välkomnade att regeringen hade för avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att se över de rättsliga förutsättningarna för det svensk-finska samarbetet.

I den försvarspolitiska propositionen anförde regeringen utöver detta att försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige bör utvecklas till att omfatta operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i olika scenarier. Exempel på detta kan vara hävdandet av respektive lands territoriella integritet eller utövande av rätten till

självförsvar enligt artikel 51 i FN:s stadga. Sådan planering bör enligt regeringen vara ett komplement till, men skilt från, respektive lands nationella planering. Regeringen konstaterade att Sverige och Finland har en likartad säkerhetspolitisk utgångspunkt och att samarbetet med Finland redan är omfattande och inkluderar ett betydande övningssamarbete.

I budgetpropositionen för 2018 redovisar regeringen att det fördjupade samarbetet med Finland har en särställning och ska fortsätta utvecklas inom samtliga stridskrafter och på materiel- och logistikområdet (prop. 2017/18:1 utg. omr. 6). Arbetet ska enligt regeringen fortsätta i fråga om operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser bortom fredstida förhållanden. Under 2017 fortsatte försvarsmakterna utvecklingen av den svensk-finska marina stridsgruppen (Swedish Finnish Naval Task Group, SFNTG). Inom marinen pågår även samarbetet Sea Surveillance Co-operation Finland Sweden (Sucfis) genom vilket försvarsmakternas sjölägescentraler dagligen delar sjölägesinformation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det svenska samarbetet med Finland är av särskild vikt och kan konstatera att regeringen har en hög ambition för detta samarbete. Utskottet ser positivt på att åtgärderna berör flera stridskrafter och verksamhetsområden. Bland annat noterar utskottet att regeringen gått vidare med utvecklingen av SFNTG. Utskottet ser positivt på att det finns ett aktivt utbyte mellan den svenska och den finska försvarsmakten och menar att regeringens arbete tillgodoser intentionerna om ett fördjupat marint samarbete. Utskottet anser att inriktningen på samarbetet är positiv och menar att det i nuläget inte finns skäl att tillstyrka motionsyrkandet.

Internationella samarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Sveriges deltagande i vissa internationella samarbeten.

Jämför reservation 8 (SD), 9 (C) och 10 (V).

Motionerna

I motion 2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 15 anförs att Sverige bör avsäga sig deltagandet i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper och lämna alla eventuella förberedelser för ett sådant deltagande. Motionärerna ser det som en del i militariseringen av EU, vilket de motsätter sig.

I partimotion 2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. yrkande 29 anförs att försvarssamarbetet med de baltiska länderna bör fördjupas. Våra gemensamma utmaningar innebär att vi behöver arbeta mer tillsammans, vilket kan ske genom säkerhetspolitisk dialog, militär samverkan och inom det civila beredskapsområdet.

I motion 2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 5 anförs att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens mot asymmetrisk krigföring. Att EU börjat bygga upp kapaciteten för att möta icke konventionell krigföring är enligt motionärerna positivt. Försvarsalliansen Nato har påbörjat ett arbete för att bygga upp kompetensen på detta område och därför bör EU utveckla sin kompetens på området i samverkan med Natos redan etablerade kunskapscenter.

I partimotion 2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 anförs att Europeiska försvarsbyrån (Eda) bildades 2004 med syftet att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Eda växer och Sverige har nu anställd personal på plats. Enligt motionärerna är Eda en del av EU:s militarisering och upprustning, och de yrkar därför på att Sverige verkar för att militariseringen av EU stoppas och att Sverige lämnar Eda.

Bakgrund och tidigare behandling

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

I det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets behandling (bet. 2014/15:UFöU5) av den försvarspolitiska propositionen delade utskottet regeringens syn att samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Utskottet instämde även i regeringens bedömning att ett starkt europeiskt samarbete, med EU som kärna, är av stor vikt mot bakgrund av den ryska aggressionen i Ukraina. Utskottet anförde bl.a. att Sverige bör bidra aktivt till den konceptuella utvecklingen inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och fortsätta att bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser. Utskottet anförde även att närmare samarbete med de baltiska staterna samt med andra länder och aktörer i vårt närområde bidrar till att stärka säkerheten i Östersjöregionen. Utskottet ville liksom regeringen se ett fördjupat och breddat samarbete med Estland, Lettland och Litauen, t.ex. genom ökad övningsverksamhet.

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen framhöll regeringen även att Sverige aktivt bör söka deltagande i bilaterala och multilaterala samarbeten med tyngdpunkt i norra Europa. Ett exempel på denna typ av samarbete är, enligt regeringen, det brittiskledda samarbetet Joint Expeditionary Force där styrkor från bl.a. Danmark, Norge och de baltiska länderna ingår. Vidare

anförde regeringen att militära samarbeten stärker förutsättningarna för deltagande i internationella krishanteringsinsatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. Regeringen ansåg att svenskt deltagande i sådana operationer i första hand bör ske i samarbete med andra länder, i synnerhet våra grannländer. Regeringen konstaterade att Sverige deltar i arbetet i den europeiska försvarsbyrån (European Defence Agency, Eda). Inom ramen för Eda samarbetar länderna i frågor som rör förmågutveckling, försvarsmateriel, forskning och försvarsindustri. Regeringen bedömde det som viktigt att försvarssamarbetet utvecklas eftersom det bidrar till att höja de europeiska ländernas försvarsförmåga.

I utskottets betänkande 2016/17:F6U3 skrev utskottet att riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Utskottet har tidigare framhållit att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet delade därför regeringens bedömning att Sverige aktivt bör söka deltagande i bilaterala och multilaterala samarbeten med tyngdpunkt i norra Europa. Utskottet menade även att den nu fastlagda inriktningen var positiv för utvecklingen av svensk försvarsförmåga. Utskottet utgick därför från att regeringen även fortsättningsvis skulle redovisa hur de internationella samarbetena utvecklades och ansåg därför inte att det fanns skäl att vidta ytterligare åtgärder.

I budgetpropositionen för 2018 anför regeringen att Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten fortsätter att förstärkas mot bakgrund av den försämrade säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde (prop. 2017/18:1 utg. omr. 6). Sverige är militärt alliansfritt. Sveriges internationella försvarssamarbeten begränsas ytterst av att vi inte åtar oss försvarsförpliktelser. I linje med vad regeringen tidigare anfört är EU Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. Samarbetet vilar på mellanstatlig grund. Regeringens uppfattning är att Sverige under 2018 ska fortsätta att verka aktivt inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, vilket bl.a. inkluderar genomförandet av EU:s rådsslutsatser om den europeiska globala strategin inom området säkerhet och försvar. Försvarsmakten ska understödja detta arbete. Enligt regeringen är det särskilt viktigt att bidra till den fortsatta utvecklingen av EU:s civila och militära krishanteringsförmåga inom hela uppgiftsspektret. Regeringen har ambitionen att Sverige ska delta i och bidra till EU:s permanenta strukturerade samarbete (Pesco), i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna enas om.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Utskottet har tidigare

framhållit att säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och att hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Utskottet står fast vid sin bedömning att Sverige aktivt bör söka deltagande i bilaterala och multilaterala samarbeten med tyngdpunkt i norra Europa.

Mot bakgrund av den försämrade säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde har regeringen framfört att Sveriges bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten bör fördjupas. Utskottet menar att den nu fastlagda inriktningen är positiv för utvecklingen av svensk försvarsförmåga. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att redovisa hur de internationella samarbetena utvecklas och anser inte att det för närvarande finns skäl att vidta ytterligare åtgärder. Utskottet föreslår därför att samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Försvarslogistik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om försvarslogistiken.
Jämför reservation 11 (M, C, KD) och 12 (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 27 anför motionärerna att försvarslogistiken ska vara krigsanpassad. Försvarsstrukturutredningen (SOU 2011:36) resulterade i flera stora åtgärdsförslag. Enligt motionärerna tycktes utredningen peka ut den väpnade striden som Försvarsmaktens enda egna verksamhet, resten skulle lämnas till marknaden. Dock kräver den väpnade striden en ständigt närvarande logistik, vilket gör det svårt att överlämna logistikverksamhet till marknaden.

Försvarsstrukturutredningen föreslog även att Försvarets materielverk skulle ta över ansvaret för all materiel och i stället hyra ut den till Försvarsmakten. Det skulle effektivisera materielhanteringen, men Försvarsmakten skulle förlora flexibilitet och ansvar för logistiken. Utredningens förslag genomfördes inte i sin helhet utan bara till viss del. De besparingar som skulle genereras kunde därmed inte uppnås, samtidigt som lösningen endast fungerade i ett fredsanpassat försvar. Eftersom en tröskel mot krig endast kan erhållas med ett krigsanpassat försvar behöver det göras ändringar inom försvarslogistiken för att vi åter ska kunna ha ett invasionsförsvar. Den av regeringen tillsatta utredningen Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88) beskriver behovet av att dra tillbaka några av de förslag som inneburit att Försvarsmakten förlorat kontrollen över logistikverksamheten. Genom att man genomför utredningens förslag menar motionärerna att verksamheten anpassas för att fungera i krig samtidigt som onödig byråkratisk tröghet som byggs in i systemet försvinner, vilket även

underlättar verksamheten i fred. Motionärerna hoppas därför att regeringen snarast återkommer med en proposition i ärendet och där tar särskild hänsyn till remissvaret från Försvarsmakten.

I motion 2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 7 anförs att man bör se över Försvarsmaktens förvarings- och logistikstrategi. Dagens logistikorganisation är uppbyggd på ett sätt som saknar mellanled som kan säkerställa flödet av förnödenheter, ammunition, reservdelar m.m. från centrala förråd till de stridande förbanden. Det innebär enligt motionärerna att förbanden riskerar att stå utan förnödenheter under en lång tid efter en första genomförd insats. I yrkande 43 anförs att man bör utreda en samlad logistiktjänststrategi. Sverige saknar i dag en sammanhängande försvarsindustristrategi där säkerhetspolitiska överväganden, försvarsindustrins roll i det nationella försvaret, dess roll som internationell samarbetspartner samt Sveriges teknologiska möjligheter vägs samman. Motionärerna anför att en sådan strategi bl.a. bör omhänderta frågor om hur vi säkerställer tillgången till utländsk försvarsmateriel vid kris och konflikt, inom vilka teknologiområden det är rimligt att upprätthålla en konkurrenskraftig nivå och hur man säkerställer en nära samverkan mellan Försvarsmakten och försvarsindustrins kompetenser i kris- och krigssituationer.

Bakgrund och tidigare behandling

I betänkande 2013/14:FöU11 konstaterade utskottet bl.a. att logistikförsörjningen under lång tid har anpassats för att i första hand tillgodose fredstida krav. Utskottet ansåg att Försvarsmaktens operativa behov ska vara styrande för logistikfunktionen och att logistikförbandens stöd till övriga Försvarsmakten gäller såväl i fred som vid höjd beredskap och ytterst i krig. Utskottet förutsatte att regeringen successivt skulle vidta nödvändiga åtgärder före, under och efter den aviserade utredningen om materiel- och logistikförsörjning för att genomföra denna integrerade del av den nya försvarsinriktningen. Utskottet förordade inga ytterligare åtgärder.

I betänkande 2016/17:FöU3 skrev utskottet att Försvarsmaktens operativa behov ska vara styrande för försvarslogistiken. Utskottet betonade vikten av en fungerande logistik som utformas för verksamhet såväl i fred som vid höjd beredskap och krig. Regeringens åtgärd att utreda materiel- och logistikförsörjningen välkomnades. Med tanke på att systemet länge varit fredsanpassat välkomnade utskottet även att regeringen har justerat målen för det pågående omställningsarbetet. Utskottet delade därmed motionärernas utgångspunkt att logistiken måste utformas för att optimalt stödja förbanden i deras uppgifter men ansåg att det inte finns skäl att föregripa vare sig regeringens arbete eller det pågående utredningsarbetet.

I budgetpropositionen för 2018 föreslog regeringen att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att fatta beslut om organiseringen m.m. av den verksamhet som bedrivs inom ramen för materiel- och logistikförsörjningen i enlighet med den inriktning som regeringen redogör för i sin proposition. Som

skäl för bemyndigandet anför regeringen att förslagen i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap i allt väsentligt bidrar till en förbättrad och mer ändamålsenlig materiel- och logistikförsörjning. Regeringen delar därmed bedömningen att Försvarsmaktens operativa förmåga, och ytterst förmågan till väpnad strid, ska vara ett överordnat mål i förhållande till en sammanhållen materiel- och logistikförsörjning. När det gäller betänkandets förslag om fördelning av ansvar för vidmakthållande och upphandling gör regeringen bedömningen att frågan måste analyseras vidare bl.a. i fråga om ansvars- och rollfördelning, samordning, legala aspekter, förhållandena i leverantörsledet, affärsmässighet och kompetensförsörjning. Regeringen avser att återkomma med förslag i dessa frågor i budgetpropositionen för 2019.

I försvarsutskottets budgetbetänkande för 2018 anförde utskottet att man delade regeringens bedömning om ett försämrat omvärldsläge och framhöll att det är nödvändigt att Försvarsmakten ökar den operativa förmågan i krigsförbanden. En väl fungerande materiel- och logistikförsörjning är en förutsättning för detta. Utskottet delade regeringens och utredningens bedömning att Försvarsmaktens operativa förmåga, och ytterst förmågan till väpnad strid, ska vara ett överordnat mål i förhållande till en sammanhållen materiel- och logistikförsörjning, vilket är den grund som nuvarande styrmodell är utformad utifrån. Utskottet välkomnade därför regeringens förslag på förändrad organisering av den verksamhet som bedrivs inom ramen för materiel- och logistikförsörjningen. Utskottet delade, precis som regeringen, i allt väsentligt bedömningarna i betänkandet Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88). Materiel- och logistikförsörjningen ska vara ett medel för att stödja krigsförbanden i uppbyggnaden av deras operativa förmåga och möjliggöra för krigsförbanden att utföra sina uppgifter i fred och vid höjd beredskap. Materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten ska därför utformas utifrån regeringens operativa krav på Försvarsmaktens krigsorganisation. Utskottet delade därmed även regeringens uppfattning att Försvarsmakten bör ta över ansvaret för den verksamhet som bedrivs inom verksamhetsområdet förråd, service och verkstäder samt ansvaret för att driftstyra myndighetens materiel, och att dessa funktioner bör föras över till Försvarsmakten från Försvarets materielverk. Samtidigt borde Försvarsmaktens besluts- och beställarfunktioner förstärkas. Utskottet ansåg att förändringen, tillsammans med regeringens övriga förändringsförslag som rör materiel- och logistikförsörjningen, i allt väsentligt skulle komma att bidra till en förbättrad och mer ändamålsenlig materiel- och logistikförsörjning.

Vad gäller ansvaret för vidmakthållandet av Försvarsmaktens materiel och därtill hörande offentliga upphandlingar föreslår utredningen att ansvaret för detta ska överföras från Försvarets materielverk till Försvarsmakten för att ge Försvarsmakten en sammanhållen krigsorganisation med tillhörande logistikresurser. Enligt utredningen måste logistiken, precis som Försvarsmaktens övriga delar, utgå från principen lika ledning i fred, kris och krig för att skapa förutsättningar för en organisation som klarar förändrad beredskap med snabba övergångar i våldsamma förlopp. Regeringen anförde

dock i budgetpropositionen att ansvarsfrågan var så komplex att det behöver genomföras en fördjupad analys och att man därför avsåg att återkomma med ett lösningsförslag i samband med nästa budgetproposition. Enligt utskottet hade dock regeringen inte preciserat vilken bakomliggande komplexitet som utredningen inte omhändertagit som är av större vikt än Försvarsmaktens förmåga att hantera kraven vid höjd beredskap. Utskottet konstaterade att utredningens förslag bygger på riksdagens och regeringens krav på högre tillgänglighet och beredskap i krigsförbanden för att öka Försvarsmaktens operativa effekt. Utskottet konstaterade vidare att utredningen påtalat de affärsmässiga riskerna med två upphandlande myndigheter men att möjligheten att tillmötesgå Försvarsmaktens beredskapskrav var överordnad detta. Utskottet föreslog därför ett tillkännagivande från riksdagen om att Försvarsmakten omgående skulle tillföras ansvaret för vidmakthållandet av myndighetens materiel och anslutande offentlig upphandling för att skapa möjlighet för Försvarsmakten att tillmötesgå regeringens beredskapskrav.

Utskottets ställningstagande

Försvarsmaktens operativa behov ska vara styrande för försvarslogistiken. Utskottet vill återigen betona vikten av en fungerande logistik som utformas för verksamhet såväl i fred som vid höjd beredskap och krig. Regeringens åtgärder för att förbättra försvarslogistiken genom att genomföra ett flertal av förslagen från utredningen Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88) ser utskottet som positiva. Riksdagen gav i budgetbetänkandet för 2018 regeringen till känna att Försvarsmakten omgående skulle tillföras ansvaret för vidmakthållandet av myndighetens materiel och anslutande offentlig upphandling för att skapa möjlighet för Försvarsmakten att tillmötesgå regeringens beredskapskrav. Kombinationen av dessa åtgärder kommer enligt utskottet att få en positiv inverkan på logistikens krigsorganisering.

Utskottet delar motionärernas utgångspunkt att logistiken måste utformas för att optimalt stödja förbanden i deras uppgifter men anser att det i dagsläget inte finns skäl att föregripa regeringens och myndigheternas arbete med att genomföra den omorganisering som regeringen och riksdagen beslutat. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:2017 yrkande 27 och 2017/18:3827 yrkandena 7 och 43.

Materieförsörjning och försvarsindustrifrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa försvarsindustriella frågor och allokering av forsknings- och utvecklingskapital.

Jämför reservation 13 (SD).

Motionerna

I motion 2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 14 anförs att svensk försvarsexport bör utvecklas. En fortsatt satsning på och utveckling av svensk försvarsexport är en grundläggande förutsättning för ett starkt och kostnadseffektivt inhemskt försvar.

I motion 2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 17 anförs att Sverige bör avstå från att bli underställt en försvarsindustristrategi inom EU. Genom en koncentration av finansiella medel till EU finns det enligt motionärerna en risk för att strategin utarmar den svenska försvarsindustrin. I yrkandena 26 och 30 anförs att forsknings- och utvecklingskapital ska riktas mot områden där den svenska försvarsindustrin är framgångsrik och tillverkar strategiska system samt att en försvarsindustristrategi bör upprättas som tydligt definierar Sveriges säkerhetspolitiska intressen kopplade till särskilda kompetenser. Slutligen anförs i yrkande 31 att Sverige i vissa fall bör återta kraven på motköp vid försvarsmaterielupphandlingar för att gynna svenska små och medelstora företag.

I motion 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 7 anförs motionärerna att Sverige ska ha en fungerande försvarsindustri. För att bevara Sverige som ett alliansfritt land och garantera en stabil och god tillgång till försvarsmateriel måste Sverige förfoga över en försvarsindustri som på egen hand kan ge ett tillräckligt bidrag till utvecklingen av ny materiel, framför allt genom export. Principerna för en väl reglerad export ska baseras på en avvägning mellan Sveriges försvarsindustriella och säkerhetspolitiska intressen å ena sidan, och hänsynstaganden till Sveriges utrikespolitiska mål och mänskliga rättigheter i mottagarlandet samt hur vapnen kan tänkas användas å den andra. I yrkande 8 framhåller motionärerna att EU:s gemensamma principer för vapenexport ska följas utan att Sveriges handlingsfrihet eller möjlighet att bedriva en inhemsk dynamisk försvarsindustri inskränks. Medlemsstaternas möjlighet att tillämpa artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier måste respekteras.

I motion 2017/18:2673 av Johan Büser och Anna Johansson (båda S) anförs att regeringen bör se över möjligheterna till ett teknikdemonstratörprogram inom radar och radio på högre tekniknivåer samt se över möjligheterna att utpeka radarteknologiområdet som ett väsentligt nationellt säkerhetsintresse.

I motion 2017/18:3826 av Stig Henriksson och Amineh Kakabaveh (V) yrkandena 2 och 3 anförs att regeringen bör utreda relevansen i begreppet ”den svenska vapenindustrin” och därmed också hur stor andel av den svenska vapenindustrin som helt eller delvis är utlandsägd eller som helt eller delvis produceras i andra länder eller utvecklas i olika transnationella samarbeten. Regeringen bör även utreda vilken roll de vapen som tillverkas och monteras ihop i Sverige i dag har för att säkra försvarsförmågan och den militära alliansfriheten. Motionärerna anser att det finns anledning att bättre definiera vad svensk försvarsindustri är och vad den bör vara. Både den svenska vapenexportlagstiftningen och Försvarsmaktens budgetproblem påverkas av värderingen av en inhemsk krigsmaterielindustri. Därmed påverkas också den svenska försvarsförmågan. Det är enligt motionärerna länge sedan de vapen som tillverkas i Sverige var helt svenskproducerade. De flesta vapensystem utvecklas och produceras i samarbete med andra. Relevansen i begreppet den svenska vapenindustrin och vilken roll den har för att säkra den svenska försvarsförmågan behöver därför utredas.

Bakgrund och tidigare behandling

Regeringen har i den försvarspolitiska inriktningspropositionen anfört att all materieförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Regeringen redovisade att följande principer för materieförsörjning bör tillämpas:

- vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel bör, om det är ekonomiskt försvarbart och operativa krav kan uppnås, väljas före nyanskaffning
- nyanskaffning bör, när sådan är nödvändig, i första hand ske av på marknaden befintlig, färdigutvecklad och beprövad materiel
- utveckling bör genomföras först när behoven inte kan tillgodoses enligt ovan.

Utskottet ansåg vid behandlingen av propositionen att materieförsörjningen måste ses som instrumentell för att höja krigsförbandens operativa förmåga under försvarsinriktningsperioden. Den operativa förmågan måste säkerställas, och de utmaningar som försvarets stora omsättnings-, nyanskaffnings- och uppgraderingsbehov innebär måste hanteras. Utskottet delade regeringens bedömning att en operativ balans behöver säkerställas på längre sikt och att en samlad strategisk avvägning och prioritering för materieförsörjningen från 2021 måste utarbetas. Utskottet såg därför positivt på regeringens avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att ta fram förslag till hur materieförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras för att säkra operativ förmåga efter 2020. Vidare delade utskottet regeringens bedömning i fråga om principerna för materieförsörjning. Utöver detta menade utskottet att en prövning alltid bör göras av möjligheterna att låta förbandsutformningen påverkas av befintlig tekniskt och operativt relevant materiel med lång

kvarvarande livslängd. För att undvika glapp i den operativa förmågan underströk utskottet vikten av att materiel som ska ersättas inte avvecklas förrän den nyanskaffade materielen är förbandssatt. När det gäller stridsflygsförmågan och undervattensförmågan delade utskottet regeringens bedömning att de är tydliga exempel på förmågor av väsentligt säkerhetsintresse för Sverige. Därtill välkomnade utskottet regeringens avsikt att en gång per år föreslå för riksdagen vilka investeringar den skulle bemyndiga regeringen att göra under budgetåret och de två efterföljande åren. Mot bakgrund av regeringens redovisning av materielförsörjningen och den aviserade planeringsramen ansåg utskottet inte att ytterligare åtgärder krävdes. Samtliga motionsyrkanden avstyrktes.

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen framhöll regeringen även att det fortsatta arbetet med industri- och marknadsfrågor inom EU bör beakta försvarsmaterielmarknadens särart och behovet av att tillgodose medlemsstaternas säkerhetsintressen inom ramen för den gemensamma marknaden. I sammanhanget beskrev regeringen att artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ger medlemsstaterna möjligheter att under vissa förutsättningar göra sådana undantag från EU-rätten, inklusive från försvarsupphandlingsdirektivet, som är nödvändiga för att skydda nationella väsentliga säkerhetsintressen. Regeringen konstaterade att Sverige även fortsättningsvis avser att utnyttja den möjligheten i de fall det är nödvändigt för att skydda ett väsentligt säkerhetsintresse.

I betänkande 2015/16:FöU1 uttryckte utskottet bl.a. att styrningen av materielinvesteringarna behöver förbättras och att upphandlingskompetensen behöver ses över. Utskottet förutsatte att regeringen gör detta inom ramen för den pågående planeringen för en förändrad process för investeringar i försvarsmateriel. Utskottet såg precis som regeringen allvarligt på att vissa beslutade materielinvesteringar inte hade genererat något ekonomiskt utfall och att Försvarets materielverk i vissa upphandlingar hade tagit emot industriofferter som överskred den ekonomiska ram som regeringen beslutat.

Utskottet har i betänkandet Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri (bet. 2013/14:FöU9) konstaterat att försvarsmarknaden visserligen har vissa drag med specifik särart men att den gynnas av goda allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och en näringspolitik som utgår från företagens egna behov. Utskottet välkomnade att regeringen avsåg att föra en aktiv näringspolitik och samtidigt bidra till att skapa förutsättningar för en mer öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad i Europa.

I betänkande 2016/17:FöU3 vidhöll utskottet att all materielförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Utskottet välkomnade det pågående arbetet för att förbättra materielförsörjningsprocessen och den aviserade utredningen om hur materielförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras för att säkra operativ förmåga efter 2020. När det gäller myndigheternas upphandlingskompetens har utskottet vid upprepade tillfällen uttryckt en oro över vissa anskaffningars

ekonomiska och leveransmässiga avvikelser. Utskottet underströk återigen vikten av att anskaffningsprocessen fungerar och sa sig förutsätta att regeringen i det pågående förbättringsarbetet säkerställer att myndigheterna har den kompetens som krävs för en effektiv process. Av betänkandet framgår vidare att utskottet tidigare har konstaterat att försvarsmarknaden gynnas av goda allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och en näringspolitik som utgår från företagens egna behov. Utskottet har även välkomnat att regeringen arbetar för en öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad i Europa och vidhållit den bedömningen i grunden när det gäller förutsättningarna för försvarsmaterielmarknaden. Samtidigt har utskottet poängterat nödvändigheten av att säkra de förmågor som riksdagen och regeringen pekat ut som väsentliga säkerhetsintressen för Sverige. Utskottet bedömde att regeringen agerade med den inriktning som anges i den försvarspolitiska inriktningspropositionen, vilken inkluderar möjligheterna att nyttja artikel 346 i EUF-fördraget, och noterade att regeringen gett Försvarsmakten och Försvarets materielverk i uppdrag att bibehålla och utveckla stridsflygs- och undervattensförmågan på ett sätt som är rationellt i förhållande till kraven på krigsduglighet och god hushållning med statens resurser.

I försvarsutskottets utlåtande Start för Europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:F6U10) skriver utskottet att man anser att Sverige bör vara drivande i att utveckla samarbetet på de områden där det finns samarbets- och effektiviseringsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den EU-gemensamma försvarsförmågan men att medlemsstaternas kompetens på området bör värnas och att det bör finnas handlingsfrihet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att främja det nationella försvaret. Utskottet skriver också att Sverige bör verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU.

I budgetpropositionen för 2018 under avsnittet om väsentliga säkerhetsintressen (prop. 2017/18:1 utg. omr. 6) redovisar regeringen att det för vissa områden är betydelsefullt att upprätthålla en nationell integritet och självständighet i förhållande till andra stater. Tillgången till teknisk kompetens och avancerade materielsystem kan behövas i Sverige för att säkerställa att sådan även finns vid höjd beredskap och i krig. Regeringen bedömer att integritetskritiska delar av ledningssystemområdet bör ses som ett väsentligt säkerhetsintresse på samma sätt som stridsflygsförmågan och undervattensförmågan. Även fortsättningsvis finns delar av system som kan komma att betraktas som väsentliga säkerhetsintressen. Regeringen avser att fortsätta att analysera hur Sveriges säkerhetsintressen bäst tillgodoses och att utnyttja de möjligheter som ges för att skydda ett väsentligt säkerhetsintresse. En utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete är att totalförsvarets behov samt statens krav på kostnadseffektivitet, rationalitet och ekonomisk balans tillgodoses.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att all materielförsörjning bör bedömas utifrån uppgiften att höja krigsförbandens operativa förmåga. Utskottet har tidigare konstaterat att höjd operativ förmåga är det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden. Mot den bakgrunden har utskottet ställt sig bakom rådande materielförsörjningsprinciper och att materielförsörjningen är att betrakta som instrumentell. Utskottet välkomnar dels det arbete som pågår för att förbättra materielförsörjningsprocessen, dels den aviserade utredningen om hur materielförsörjningen kan prioriteras och effektiviseras för att säkra operativ förmåga efter 2020. Utskottet kan inte nog understryka vikten av att anskaffningsprocessen fungerar. Utskottet förutsätter att regeringen i det pågående förbättringsarbetet säkerställer att myndigheterna har den kompetens som krävs för en effektiv process där hänsyn tas till förändringar i lagstiftning och ekonomiska konsekvenser. Med utgångspunkten att Försvarsmaktens operativa behov ska vara styrande för materielförsörjningen och det arbete som pågår med att utveckla verksamheten ser utskottet inte skäl att i nuläget förändra materielförsörjningsstrategin och de principer för materielförsörjning som fastställts för att tjäna detta syfte. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:3331 yrkande 7 och 2017/18:3826 yrkandena 2 och 3.

Utskottet har tidigare konstaterat att försvarsmarknaden gynnas av goda allmänna förutsättningar som bygger på marknadsmässiga principer och en näringspolitik som utgår från företagens egna behov. Utskottet välkomnade även att regeringen arbetar för en öppen och effektiv försvarsmaterielmarknad i Europa. Utskottet har inte förändrat sin bedömning i grunden när det gäller förutsättningarna för försvarsmaterielmarknaden. Samtidigt har utskottet poängterat nödvändigheten av att säkra de förmågor som riksdagen och regeringen pekat ut som väsentliga säkerhetsintressen för Sverige. Utskottet bedömer att regeringen agerar med den inriktning som anges i den försvarspolitiska inriktningspropositionen, vilken inkluderar möjligheterna att nyttja artikel 346 i EUF-fördraget, och noterar att regeringen har gett Försvarsmakten och Försvarets materielverk i uppdrag att bibehålla och utveckla stridsflygs- och undervattensförmågan på ett sätt som är rationellt i förhållande till kraven på krigsduglighet och god hushållning med statens resurser. Med det som anförts ovan anser utskottet att det inte finns skäl att kräva ytterligare åtgärder i dagsläget. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:900 yrkande 14, 2017/18:2017 yrkandena 17, 30 och 31, 2017/18:2673 och 2017/18:3331 yrkande 8.

När det gäller allokering av forskningsmedel inom försvarsområdet noterar utskottet att utredningen Forskning och utveckling på försvarsområdet (SOU 2016:90) överlämnade sitt betänkande i december 2016. Utredningen bereds för tillfället inom Regeringskansliet. Utskottet ser ingen anledning att föregripa det pågående arbetet, och därför avstyrks motion 2017/18:2017 yrkande 26.

Reservationer

1. Försvarspolitisk inriktning, punkt 1 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:163 av Jeff Ahl (SD) yrkande 3 och
avslår motionerna

2017/18:3765 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1 och 4,

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 12 och

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att svensk militär förmågebredd är central för Sveriges säkerhet. Förmågebredden får under inga omständigheter tas bort eller minskas som en följd av rationalisering vid ett försvarsförbund mellan Sverige och någon annan stat.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Försvarspolitisk inriktning, punkt 1 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3765 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1 och 4 samt
avslår motionerna

2017/18:163 av Jeff Ahl (SD) yrkande 3,

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 12 och

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det försämrade omvärldsläget, inte minst i vår del av världen, kräver en ökad försvarsförmåga. Jag vill framhålla Centerpartiets uppfattning att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras i alla de klimat- och väderförhållanden som finns i vårt land genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar. Det behövs en utvecklad förbandsstruktur, flera brigader, i hela landet. Behovet av ytterligare regementsbildningar på platser runt om i landet som är strategiskt viktiga för totalförsvaret behöver därför utredas.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Försvarets förmåga, punkt 2 (M, C, KD)

av Hans Wallmark (M), Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Lotta Olsson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Lars Püss (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3221 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10 och

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 22 och
avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 53,

2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3037 av Allan Widman m.fl. (L),

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 48,

2017/18:3434 av Jesper Skalberg Karlsson (M) och

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan specialförbanden och polisens nationella insatsstyrka bör utvecklas ytterligare och utformas så att detta fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Vi föreslår att det tillsätts en utredning som ser över hur polisen och Försvarsmakten kan fördjupa sin samverkan vid terrortentat.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Försvarets förmåga, punkt 2 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 53 och avslår motionerna

2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3037 av Allan Widman m.fl. (L),

2017/18:3221 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 10,

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkandena 22 och 48,

2017/18:3434 av Jesper Skalberg Karlsson (M) och

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Behovet av bombtekniker i Sverige har ökat kraftigt med anledning av ökad kriminalitet och förhöjt terrorhot. Försvarmakten har under decennier byggt upp en spetskompetens inom området genom deltagande i internationella insatser. Ammunitions- och minröjning är en förmåga som ständigt är efterfrågad såväl vid insatser som i det nationella perspektivet. Vi vill snarast återupprätta Försvarmaktens ammunitions- och minröjningsförmåga för att säkerställa att Sverige även i fortsättningen kan hantera de hot som minor, oexploderad ammunition och hemmagjorda sprängladdningar utgör. Vi föreslår att polisens IED-förmåga (improvised explosive devices) avvecklas och att ansvaret läggs på Försvarmakten, som i dag utbildar Polismyndighetens bombtekniker.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Nordiskt samarbete, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 25 samt

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28.

Ställningstagande

Vi anser att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco bör fördjupas. Vi menar att ett fördjupat försvarssamarbete kan ses som ett naturligt fortsatt steg eftersom Sverige gemensamt med övriga nordiska länder etablerade en solidaritetsförklaring 2011.

Vi betraktar Sverige som, i fallande ordning, en del av en nordisk, europeisk, västerländsk och global gemenskap. I linje med detta vill vi särskilt arbeta för att stärka den nordiska identiteten och bredda och fördjupa det nordiska samarbetet. Ett övergripande strukturellt problem för nordiskt samarbete inom området är att det är splittrat mellan olika avtal och strukturer. För att kunna uppnå ett effektivt och fördjupat nordiskt samarbete anser vi att avtalen bör samordnas i en gemensam struktur. Vi menar även att Sverige bör sträva efter nära försvarssamverkan i fred med alla nordiska länder.

Vidare anser vi att Sverige endast bör delta i sammanslagningar och gemensamt utnyttjande i fråga om försvarsmateriel med de nordiska länderna och att all materiel ska vara tydligt öronmärkt i händelse av krig.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Nordiskt samarbete, punkt 3 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 28 och
avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 18, 19 och 25 samt
2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det nordiska samarbetet behöver stärkas. Vi står inför många liknande utmaningar som vi kan hitta gemensamma lösningar på. Nordiskt samarbete är redan omfattande, men sällan med ett civilt beredskapsperspektiv i fokus. Det nordiska samarbetet behöver stärkas inom områdena samhällssäkerhet och civilt försvar. Vi behöver se över inom vilka områden det nordiska samarbetet

kan utvecklas för att möta sårbarheter och stärka vår gemensamma motståndskraft. Energi-, cybersäkerhets-, och läkemedelsområdena är exempel på områden där samarbetet kan förstärkas.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Nordiskt samarbete om totalförsvaret, punkt 4 (M, C, KD)

av Hans Wallmark (M), Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Lotta Olsson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Lars Püss (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att möjligheten till ett utvecklat nordiskt samarbete om totalförsvaret bör ses över. De nordiska länderna delar inte bara historia och geografi, utan har också under lång tid utarbetat goda samarbetsformer för försvar. Under den nuvarande regeringen har ett uttalat mål varit att stärka försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland. Försvarssamarbetet mellan länderna har utökats och fördjupats under de senaste åren, såväl under alliansregeringen som under den här regeringen. Det är viktigt att vi stärker våra försvarssamarbeten med våra grannar och att vi går vidare även med samarbetet om totalförsvaret och det civila försvaret. Det finns här en stor utvecklingspotential. Regeringen bör därför göra en översyn över svenska och nordiska resurser som kan samutnyttjas och vilka områden som ska prioriteras för att stärka det nordiska samarbetet på totalförvarsområdet.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Internationella samarbeten, punkt 6 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 15 och avslår motionerna

2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 29 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi motsätter oss en militarisering av EU och anser därför att Sverige inte bör delta i systemet med EU-stridsgrupper. Vi anser således att Sverige bör avsäga sig deltagandet i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper och lämna alla eventuella pågående förberedelser för att delta i dessa.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Internationella samarbeten, punkt 6 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 29 och avslår motionerna

2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3,

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 15 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Jag anser att försvarssamarbetet med de baltiska länderna bör fördjupas. Våra gemensamma utmaningar kring Östersjön innebär att vi behöver arbeta mer tillsammans. Samarbete med de baltiska länderna kan ske inte minst inom säkerhetspolitisk dialog och militär samverkan men bör också ske inom det civila beredskapsområdet.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

10. Internationella samarbeten, punkt 6 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 15,

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 29 och

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

År 2004 bildades Europeiska försvarsbyrån (Eda). Syftet är att utveckla försvarskapaciteten, stärka samarbetet om krigsmateriel, stärka försvarsindustrin i Europa samt främja militär forskning och utveckling. Eda växer, och Sverige har anställd personal på plats. Eda är en del av EU:s militarisering och upprustning. Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Eda.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

11. Försvarslogistik, punkt 7 (M, C, KD)

av Hans Wallmark (M), Beatrice Ask (M), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Lotta Olsson (M), Mikael Oscarsson (KD) och Lars Püss (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 7 och avslår motionerna

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 27 och

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 43.

Ställningstagande

Modellen med arsenalsförvaring är mycket sårbar för tidiga insatser med robotar, flyg och sabotageförband. Vi anser även att logistikorganisationen i övrigt uppvisar brister i förmågan att säkerställa flödet av förnödenheter, ammunition, reservdelar etc. från centrala förråd till de stridande förbanden. Arsenalsförvaringen och logistikorganisationen bör ses över i syfte att komma till rätta med dessa brister. Vidare ser vi behov av en samlad logistiktjänststrategi och föreslår att en sådan utarbetas.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

12. Försvarslogistik, punkt 7 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkande 27 och
avslår motion

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 7 och 43.

Ställningstagande

Den väpnade striden kräver en ständigt närvarande logistik. Vi anser därför att försvarslogistiken ska vara krigsanpassad. Vi anser även att centraliseringen av materielförråden har gått så långt att verksamheten blir lidande när beställningar från centralförrådet måste väntas in. Utredningen Logistik för högre försvarsberedskap (SOU 2016:88) pekar på behovet av att dra tillbaka vissa beslut som inneburit att Försvarsmakten förlorat kontrollen över logistikverksamheten. Vi menar att verksamheten ska vara anpassad för att fungera i krig samt att onödig byråkratisk tröghet som byggts in i systemet bör tas bort, vilket även underlättar verksamheten i fred. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag i linje med detta och i det sammanhanget ta särskild hänsyn till Försvarsmaktens uppfattning.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

13. Materieförsörjning och försvarsindustrifrågor, punkt 8 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 14,

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD) yrkandena 17, 26, 30 och 31,

2017/18:2673 av Johan Büser och Anna Johansson (båda S) och

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8 samt

avslår motion

2017/18:3826 av Stig Henriksson och Amineh Kakabaveh (båda V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Exportindustrin är den motor som skapar förutsättningarna för Sveriges välfärdsutveckling och genererar resurser som krävs för att finansiera välfärdens vidmakthållande. Det är därför viktigt att staten tar ansvar för att skapa de förutsättningar som krävs för att den svenska exportindustrin ska kunna utvecklas på ett effektivt sätt, vilket kräver en mängd åtgärder som sammantaget bygger en aktiv och offensiv näringspolitik. Vi vill se en fortsatt satsning och utveckling på svensk försvarsexport, vilket i grunden är en förutsättning för ett starkt och kostnadseffektivt inhemskt försvar.

Vi anser att Sverige bör avstå från att bli underställt en försvarsindustristrategi inom EU. Genom en koncentration av finansiella medel till EU finns det en risk för att strategin utarmar den svenska försvarsindustrin. Vi anser även att forsknings- och utvecklingskapital ska riktas mot områden där den svenska försvarsindustrin är framgångsrik och tillverkar strategiska system samt att en försvarsindustristrategi bör upprättas som tydligt definierar Sveriges säkerhetspolitiska intressen kopplade till särskilda kompetenser. Vi vill även att regeringen ser över möjligheterna till ett teknikdemonstratörprogram inom radar och radio på högre teknisknivåer samt ser över möjligheterna att utpeka radarteknikområdet som ett väsentligt nationellt säkerhetsintresse. Slutligen anser vi att Sverige i vissa fall bör återta kraven på motköp vid försvarsmaterielupphandlingar för att gynna svenska små och medelstora företag.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:163 av Jeff Ahl (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk militär förmågebredd under inga omständigheter bör få tas bort eller minskas som en följd av rationalisering vid ett försvarsförbund mellan Sverige och annan stat och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:554 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att militariseringen av EU stoppas samt lämna Europeiska försvarsbyrån och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla svensk försvarsexport och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2017 av Mikael Jansson m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avsäga sig deltagandet i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper och lämna alla eventuellt pågående förberedelser för att delta i dessa (avsnitt 7.4 och 9.3) och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör avstå från att bli underställt en EU-försvarsindustristrategi (avsnitt 7.4 och 11.7) och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör sträva efter nära försvarssamverkan i fred med alla nordiska länder (avsnitt 8.1) och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sträva efter att samordna de olika nordiska samarbetsavtalen i en struktur (avsnitt 8.1) och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige endast bör delta i gemensamt ägande i fråga om försvarsmateriel med de nordiska länderna och att all materiel ska vara tydligt öronmärkt i händelse av krig (avsnitt 11.2) och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att forsknings- och utvecklingskapital ska riktas mot områden där den svenska försvarsindustrin redan är framgångsrik och tillverkar

- strategiska system (avsnitt 11.2), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarslogistiken ska vara krigsanpassad (avsnitt 11.3) och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en försvarsindustristrategi bör upprättas där vi tydligt definierar våra säkerhetspolitiska intressen kopplade till särskilda kompetenser i fråga om tillverkning av eller handel med försvarsmateriel och om att en svensk myndighet som upphandlar försvarsmateriel sedan kan använda undantagsregeln i EUF-fördragets artikel 346 på liknande sätt som andra medlemsländer som har en viktig försvarsindustri (avsnitt 11.7), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i vissa fall bör återta kravet på offset (motköp) vid försvarsmaterielupphandling i syfte att gynna svenska små och medelstora företag (SME) (avsnitt 11.8) och tillkännager detta för regeringen.
 53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisens IED-förmåga (improvised explosive device, improviserad sprängladdning) bör avvecklas och att ansvaret bör läggas på Försvarsmakten (avsnitt 17.5) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2673 av Johan Büser och Anna Johansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ett teknikdemonstratorprogram inom radar och radio på högre teknikinivåer samt om att se över möjligheterna att utpeka radartechnologiområdet som ett väsentligt nationellt säkerhetsintresse och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2709 av Jenny Petersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmaktens förmåga att hålla luftrum och sjövägar öppna för handelstrafik bör vara prioriterad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av Lv 6, Sveriges enda luftvärnsregemente, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3037 av Allan Widman m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvar mot ballistiska robotar och om att det alltjämt är en högt prioriterad fråga hur ett svenskt bidrag till ett sådant försvar ska anordnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3220 av Allan Widman m.fl. (L, M, C, KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett utvecklat nordiskt samarbete kring totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3221 av Hans Wallmark m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan specialförbanden och polisens nationella insatsstyrka bör utvecklas ytterligare och utformas så att detta fungerar på ett ändamålsenligt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3222 av Hans Wallmark m.fl. (M):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över hur polisen och Försvarsmakten kan fördjupa samverkan vid terrorattentat och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmaktens förmåga att hålla luftrum och sjövägar öppna för handelstrafik bör vara prioriterad och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda det fördjupade svensk-finska marina samarbetet som en resurs i Natos sjöövervakning i Östersjöområdet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en egen fungerande försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier ska respekteras och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3434 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och stärka det samlade militära försvaret på Gotland med fokus på att utveckla en fullt mekaniserad bataljon och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3684 av Annie Lööf m.fl. (C):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet bör utvecklas på ett sätt som möjliggör gemensam försvarsplanering och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvarssamarbetet med de baltiska länderna bör fördjupas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3745 av Sofia Damm m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens mot asymmetrisk krigföring och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3765 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ytterligare regementsbildningar på för totalförsvaret strategiskt viktiga platser runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3826 av Stig Henriksson och Amineh Kakabaveh (båda V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda relevansen i begreppet ”den svenska vapenindustrin” och därmed också hur stor andel av den svenska vapenindustrin som helt eller delvis är utlandsägd eller som helt eller delvis produceras i andra länder eller utvecklas i olika transnationella samarbeten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilken roll vapen som tillverkas eller monteras ihop i Sverige i dag har för att säkra försvarsförmågan och den militära alliansfriheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3827 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Försvarsmaktens förvarings- och logistikstrategi och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om operativ förmåga och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt sammankalla Försvarsberedningen och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en samlad logistiktjänststrategi och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3829 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret och tillkännager detta för regeringen.